

Asia: VN/36545/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä lääkelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä lääkelain muuttamisesta.

Keskitymme lausunrossamme erityisesti lääkekorvausjärjestelmän alkuomavastuun korottamiseen 50 eurosta 70 euroon ja tämän muutoksen vaikutuksiin pienituloisiin lapsiperheisiin.

Pelastakaa Lapset ei kannata esitettyjen muutosten toteuttamista. Esityksessä todetaan, että lääkekorvausjärjestelmän alkuomavastuun korottaminen 50 eurosta 70 euroon tarkoittaisi sitä, että alkuomavastuun täyttymiseen asti lääkekorvausjärjestelmään kuuluvat lääkemääräyksellä ostetut valmisteet jäisivät lääkkeen käyttäjän itse maksettaviksi. Alkuomavastuun korottaminen 40 prosentilla on merkittävä ja vaikutukset voivat olla pienituloisille ihmisille voimakkaat. Sairastaville pienituloisille vanhemmille tämän suuruista korotusta voi olla mahdotonta kompensoida, jolloin seurauksena voi olla lääkehankinnoista, ruoasta tai jostain muista kotitalouden tärkeistä hankinnoista tinkiminen. Pelastakaa Lapset ry:n Lapsen ääni -selvityksen (2023) mukaan tinkimistä tehdään pienituloisissa perheissä runsaasti jo nyt, eivätkä pienet tulot riitä usein kaikkiin elintärkeisiin menoihin. Lääkkeiden hinnat ovat esimerkiksi asia, joka monessa perheessä koetaan jo nykyisellään paikoin liian korkeaksi.

Esityksessä todetaan, että korotus voi vaikeuttaa pienituloisten mahdollisuuksia hankkia tarvitsemiaan lääkkeitä. Esityksen mukaan korotus voi vähentää lääkehoitojen aloittamista, lääkkeiden käyttöä ja hoitoon sitoutumista, ja näin heikentää lääkkeiden käyttäjän terveydentilaa ja

lisätä muiden terveystalvelujen käyttöä. Nämä ovat sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta huonoja vaihtoehtoja, jotka pahimmillaan johtavat vakaviin terveydellisiin ongelmiin ja huono-osaisuuden syvenemiseen. Myös tavoitellut säästöt jäävät toteutumatta, mikäli yksilö joutuu turvautumaan muihin palveluihin.

Esityksessä todetaan hallituksen esityksiin liittyvän yhteisvaikutusten arvioinnin olevan valmistelussa eikä niitä näin ollen voida tämän esityksen osalta arvioida. Yhteisvaikutusten arvioinnin lisäksi kaikista esityksistä tulee tehdä lapsivaikutusten arvioinnit. Tämänhetkisten puutteellisten vaikutusarviointien vuoksi asiaan on mahdotonta ottaa kantaa muuten kuin yleisellä tasolla toteamalla, että lääkekorvausten alkuomavastuun korottaminen tullee vaikuttamaan pienituloisiin ihmisiin ja pienituloisiin lapsiperheisiin heidän toimeentuloaan ja hyvinvointiaan heikentäen.

Suomea sitoo YK:n lapsen oikeuksien sopimus, jossa muun muassa muistutetaan velvollisuudesta huomioida lapsen etu ja taata lapsille riittävä elintaso ja sosiaaliturva. Nämä asiat on huomioitava myös käsillä olevasta esityksestä päätettäessä. Lisäksi on huomioitava kansallisen Lapsistrategian ja siihen sisältyvän EU-tasaisen Lapsitakuun sitoumus lapsen edun ensisijaisuudesta kaikessa päätöksenteossa ja eriarvoisuuden vähentämisestä.

Lisätietoja: Aino Sarkia, erityisasiantuntija. Aino.sarkia@pelastakalapsset.fi, +358 50 575 0289

Lähteet:

Pelastakaa Lapset ry 2023. Lapsen ääni 2023.

Sarkia Aino
Pelastakaa Lapset ry